

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Theodōritu Episkopu Kyru Kai Eyagriu Scholastiku
Ekklesiastikē Istorìa, Eklogai Apo Tōn Istorion
Philostorgiu Kai Theodōru**

Theodoretus <Cyrrhensis>

Mogvntiae, 1679

XV. Constantini Imper. epistola de constructione Ecclesiarum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14162

vero ad narrandam Imperatoris pietatem sermonem transferam. Omnibus enim Imperio Romano subiectis epistolam scripsit, eos exhortans, ut pristina superstitionis errorem abjicerent; & Servatoris nostri doctrinam amplecterentur, cunctosq; ad hujus veritatis callem perducens. Singularum autem urbium Episcopos ad construendas Ecclesias excitabat, non litteris solum eos ad hoc invitans, sed etiam pecuniarum largitione & eorum omnium quæ ad fabricas erant necessaria. Idque declarant litteræ ipsæ, quæ sic habent.

CAP. XV.

Constantini Imperatoris epistola de Constructione Ecclesiarum.

Victor Constantinus Maximus, Augustus, Eusebio.

CUM usq; ad hanc diem impia præsumptio & tyrannica violentia ministros Servatoris nostri sit persecuta, pro certo habeo planeq; mihi ipse perfuasi, omnium Ecclesiarum ædificia, aut per incuriam corrupta, aut præ metu ingruentis temporis iniquitatis minus honorifice exulta esse, frater charissime. Nunc vero cum libertas restituta sit, & draco ille providentiâ Dei optimi maximi, ministerio autem nostro à Reipublicæ administratione submotus; e quidem existimo Divinam potentiam omnibus clarissime innotuisse; & eos qui seu metu, seu incredulitate aliquid peccaverunt, agnito illo qui vere est, ad rectam ac veram vivendi rationem esse redituros. Quotquot igitur Ecclesiis aut ipse præes, aut alios in singulis locis præsidentes Episcopos, & presbyteros ac diaconos nosti; cunctos admone, ut in opera Ecclesiarum omni studio ac diligentia incumbant: quo aut reparentur quæ adhuc manent, aut augentur in majus, aut sicubi usus postulerit, nova ædificentur. Quæcunque autem necessaria fuerint, & ipse, & reliqui alii tuo interventu, tum à Præsidibus provinciarum petent, tum ab officio Præfecturæ Prætorianæ. His enim per litteras præceptum est, ut omni diligentia iis quæ tua sanctitas dixerit obsequantur. Divinitas te servet frater charissime. Atque hæc quidem de Ecclesiarum ædificatione scripsit ad Episcopos, qui in singulis erant

A καλὴ γνώμη. ἐγὼ δὲ Ἰππὶ τὴν τῆς βασιλικῆς εὐσεβείας δὴ γήσιν τρέψομαι. πᾶσι γὰρ τοῖς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τελευτήσων ἡγεμονίᾳ ἐπέσειλε δῆμοις. τῆς μὲν ἀσέβειας ἀνίεως ἐξ απαύτης ἀπαλλαγῆναι παρεγγυῶν. τὴν δὲ σωτῆρος ἡμῶν μετὰ μαθῆναι διδασκαλίαν ἀποτρέπων, καὶ Ἰππὶ ταῦτ' ἅπασι τὴν ἀλήθειαν ξαναγῶν. εἶδ' δὲ γὰρ καὶ πόλιν Ἰπισκόπους Ἰππὶ τὰς τῶν ἐκκλησιῶν οἰκοδομίας δὴ γαίρειν, ἐγράμμασι μόνις ἐπὶ τῶν ἀποτρέπων, ἀλλὰ καὶ χεῖμαλα φιλοθίμως δωρεῶν, καὶ τὰ τῶν οἰκοδομίας δαπανήματα χορηγῶν. δηλοῖ δὲ καὶ τὰ γραφεία, τῆτον ἐχούσα ἴσον τρόπον.

B

Κεφ. ιε΄.

Ἐπιστολὴ τῆ βασιλείας κωνσταντίνου, πρὸς τῆς τῶν ἐκκλησιῶν οἰκοδομίαν.

Νικητῆς κωνσταντίνου μεγίστου, σεβαστοῦ, εὐσεβίου.

ΕΝ τῶν παρόντων χρόνων, τῆς ἀνοσιεβελήσεως καὶ τυραννίδος εἰδὼς ὑπηρετῶν τῶν σωτῆρος ἡμῶν δεικνύσας. περὶ δὲ καὶ ἀκερῶς ἡμῶν πᾶσι πᾶσι, πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν τὰ ἔργα, ἢ ὑπὸ ἀμελείας διέφθара, ἢ φόβου τῆς Ἰππικῆς ἀδικίας ἐλάττωσιν, ἀξίας γαγγυῶν ἀδελφῶν ἀποφιλίστασι. νυνὶ δὲ τῆς ἐλευθερίας ἀποδοθείσης, καὶ τῶν ἐχούσων ἐκείνων ἀπὸ τῆς τῶν κοινῶν διοικήσεως, θεῶν τῶν μεγίστων ἀπονοῶν, ἡμεῖς δὲ ὑπηρετῶν ἐκδιωχθέντες, ἡγεμονίᾳ καὶ πᾶσι φανερῶν γαγγυῶν τὴν θεῖαν δύναμιν. καὶ εἶδ' ἢ φόβου, ἢ ἀπιστίας, ἢ ἀμαρτημάτων τισι ἀπεισοῦσας, Ἰππικῶν τῶν τὸν ὄντως ὄντα, ἢ ξενεῖν ἐπὶ τὴν ἀληθῆ καὶ ὀρθὴν τῶν βίβ' ἀλάσασιν. ὅσων τῶν ἡμῶν ἀνίεως ἀποφιλίστασι ἐκκλησιῶν, ἢ ἄλλως εἶδ' ἢ τῶν ὑπὸν ἀποφιλίστασι ἀποφιλίστασι ἐκκλησιῶν, ἢ ἐπανορθῶν τὰ ὄντα, ἢ εἰς μέγιστα ἀνίεως, ἢ ἐνθα ἂν ἡ χεῖρα ἀπαυτῆ, καὶ νᾶ ποιῆν. αἰτήσας δὲ καὶ ἀνίεως καὶ διὰ σε οἰλοῦσιν τὰ ἀναγκαῖα, ὅσα τε τῶν ἡγεμονῶν ὄντων, καὶ τῆς ἐπαρχικῆς τάξεως. τῆτοις γὰρ ἐπεσάλῃ, πᾶσι ἀποφιλίστασι τῶν ἀποφιλίστασι ἐκκλησιῶν, ὁ θεὸς διαφυλάξει σε ἀδελφῆ ἀγαπῆς. Ταῦτα μὲν ἐν περὶ τῆς τῶν ἐκκλησιῶν οἰκοδομίας ἀποφιλίστασι ἐκκλησιῶν ἐπισκόπους

ἐπέσφλεν. ὅποια ἢ καὶ αὐτὴ τῶν ἱερῶν βιβλίων
κατασκευῆς πρὸς διδασκαλίαν ἔγραψεν τὸν παλαι-
στον, ἔξ αὐτῶν τῶν γεγραμμάτων καταμαθεῖν
δύναται.

Κεφ. 15'

Ἄλλοις ἐπιπέσει αὐτῶν, περὶ τῶν θεῶν γεγραμμένων
Νικητῆρος κωνσταντίνου μέγιστος, Σεβαστός, εὐσεβίου.
ΚΑὐτὴν ἐπώνυμον ἡμῶν πόλιν, τὴν ἑσπερίαν
θεσσαλονικίαν, ἐπινοήσας, μέγιστον πλῆ-
θος, ἀνθρώπων τῆς ἀγιοτάτης ἐκκλησίας ἀναλέ-
θειεν αὐτῷ. ὡς πάντων ἐκέλευε πολλῶν λαόν-
των αὐξήσῃ, Ἐφόδρα ἀξίον καταφαινεῖσθαι, καὶ
ἐκκλησίας ἐν αὐτῇ κατασκευασθῆναι πλείους.
Τοιαῖροι δὲ ἐδέξοτο προθυμότητα, ὅθεν τῆς ἡ-
μέτερας προαφροσύνης, πρέπον γὰρ καταφαινεῖσθαι
σαυτέτο τῆς ἡμετέρας, ὅπως ἀνὰ πᾶσι τοῖς σω-
ματάσι ἐν διδασκαλίᾳ κατασκευασθῆναι, ἐναντιώ-
σα τε καὶ αὐτῶν τὴν χρῆσιν διδασκαλίας, ἡδὲ
τεχνιτῶν καλλιγράφων καὶ ἀκριβῶς τὴν τέχνην
ἐπισταμμένων γεγραμμένων κελύξεσθαι. τῶν θεῶν
δηλαδὴ γεγραμμένων, ὧν μάλιστα τὴν γεγραμμένην
καὶ τὴν χρῆσιν, τῶν ἐκκλησίας λόγων ἀναγκαί-
ων εἶναι γνωστέον. ἀπὸ τῆς ἱεραρχίας ἡμετέρας πα-
ρα τῆς ἡμετέρας ἡμερότητος αὐτῶν τὸ διοική-
σεως καθολικῶν, ὅπως ἀνὰ πᾶσι ταῖς αὐτῶν τὴν
ἐπισκοπῶν αὐτῶν ἐπιπέσει κατασκευασθῆναι φρον-
τιστέον, ἡ δὲ ὡς τάχιστα ταῖς γραφείαις σωμά-
τια κατασκευασθῆναι, τῆς ἐπιμελείας ἐπιπέσει
ἐπιπέσει, καὶ γὰρ δύο δημοσίων ὀχημάτων ἐξ-
εστῆσαν εἰς διακομιδὴν, ἐκ τῆς ἀνευθείας ἡμετέ-
ρας ἡμετέρας ἡμετέρας λαθεῖν σε προσήκει. ἔτω γὰρ ἀν-
μάλιστα καλῶς γραφείαι, καὶ μέχρι τῶν ἡμε-
τέρων ὄψεων ἡμετέρας διακομιδῆς ἡμετέρας δηλαδὴ
ἐπιπέσει πληρέστερος τῶν ἐκ τῆς ἐκκλησίας διακό-
νων ὡς ἐπιπέσει ἀναγκαίως, πρὸς ἡμετέρας τῆς ἡμετέρας
ἐπιπέσει, Φιλανθρωπίας ὁ θεός σε διαφυ-
λάξει ἀδελφεῖς ἀπατήεις, ἡμετέρας μὴ ἐν ταῖς ταῖς
τεκμηριώσῃ, μάλιστα ἢ διδασκαλίας, ἡμετέρας, ὅ-
πως ὁ πανδύστη βασιλεὺς πᾶσαν εἰς τὰ
θεῖα ἐπιπέσει τὴν αὐτῶν, πρὸς τὴν ἡμετέρας ὡς
τοῖς εἰρημένους, τὰ αὐτῶν τὸν σωτήριον αὐτῶν
τάφον καλωπρωπῆρα. μαθῶν γὰρ ὡς ὁ κο-
ρυθαπῶν, καὶ αὐτῶν τῶν εἰδώλων θεο-
πέειν βεβακχιδῶν, ὅτι μὴ δεσποτικῶν κα-
τέχωσαν τάφον, ληθῆναι ἀδελφῶν φιλονεικῶ-
τες τῆς σωτηρίας τὴν μνήμην. Ἡμετέρας τῆς
νεῶν τῶν ἀκολασίας δαίμων, ἡμετέρας, ταῖς
παρθενοκαῖς ὡδοῖσι ἐπιπέσει, κατα-

A provincii. De facris autem codicibus
conficiendis quæ ad Eusebium Palæsti-
num scripserit, ex ipsis litteris facile
est cognoscere.

CAP. XVI.

Alia eisdem Imp. epistola, de conficiendis fa-
cris codicibus.

Victor Constantinus Maximus, Augustus,
Eusebio.

INe a urbe quæ à nobis nomen sortita
est, Divinâ Servatoris nostri provi-
dentia, maxima hominum multitudo
ad sanctissimam Ecclesiam sese adjun-
xit. Itaque cum cuncta illic maximum
incrementum capiant, consentaneum
inprimis videtur, ut plures quoque in
ea construantur Ecclesiæ. Accipe igitur
libenti animo id quod facere decre-
vi. Visum est enim id significare pro-
videntiæ tuæ, ut quinquaginta codices
Divinarum scripturarum, quarum ap-
paratum & usum maxime necessarium
Ecclesiæ esse intelligis, in membranis
probe apparatis, ab artificibus antiqua-
riis venuste scribendi peritissimis de-
scribi facias; qui & legi facile & ad om-
nem usum circumferri possint. Litteræ
porro à nostra clementia missæ sunt
ad Rationalem Diocæcesis, ut cuncta ad
eorum codicum confectiorem neces-
saria præberi curet. Tuæ erit diligen-
tia, ut scripti codices quantocyus appa-
rentur. Cæterum duorum publicorum
vehiculorum usum auctoritate hujus e-
pistolæ accipies. Sic enim quæ eleganter
descripta sunt, ad conspectum no-
strum commodissime perferentur: uno
scilicet ex Ecclesiæ tuæ diaconis id mi-
nisterium obeunte. Qui quidem ubi ad
nos pervenerit, humanitatis nostræ ex-
perimentum capiet. Divinitas te ser-
vet frater charissime. Ex his quidem fa-
ctis colligitur, immo vero apertissimo
demonstratur, qualiter Imperator omni
laude dignissimus omne studium suum
ad res Divinas transfulerit. Adiciam
tamen ea quæ circa sepulchrum Serva-
toris nostri ab eodem præclare gesta
sunt. Nam cum didicisset, infantes
ac tutores peritos dæmonum cultores,
dum salutis nostræ memoriam student
abolere, sepulchrū quidē Domini con-
gesta humo adobruisse: de super vero fa-
num impudicæ dæmonis extruxisse, ut
Virginis patris ludibrio afficeret: primo